

tiče. Rječnik je leksikografski dokument najvišega ranga i vrlo impresivan dokument po mnogim kvalitetama, od kojih je jedna svakako njegov obim i detalji – obaseže približno 600 str. teksta, sadrži čak 30.000 jezičnih jedinica (riječi, fraza, izraza), potkrijepljenih s 35.000 rečeničnih potvrda koje ilustriraju njihovu uporabu u izvornom kontekstu.

U uvodu Blažeka elaborira specifičnosti tematiziranoga govora i razrađuje metodologiju njegove obrade: transkripciju, prikaz fonologije i morfologije, donosi podatke o istraživanju govora Štrigove, a osobito detaljno objašnjava metodološki postupak, uz prikaz razlikovnosti prema govoru Preloga, uz popis kratica korištenih u rječniku te navođenje iscrpne *Literature o međimurskom dijalektu*.

Načinu obrade leksičkih jedinica poklonjena je, zbog specifičnosti spomenutog govora, velika pozornost, za što je trebalo naći adekvatne i sasvim nove načine. Autor je osnove obrade postavio prije 20-ak god, ali ih modificira prema aktualnim potrebama i stanju govora. Od problema s kojima su se suočavali tijekom rada, sastavljači ističu egzemplifikaciju, odnosno njenu povremenu nedostatnost (osobito u području etnika, fitonima, toponima i još ponekih kategorija riječi), čemu je razlog nastojanje da skupljena i obrađena leksička građa prezentira sve slojeve leksika upotrebljavanog na području Štrigove, za što je ponekad teško naći kvalitetne primjere. Usprkos nedostatnoj elaboraciji, autori drže da je bolje leksem zabilježiti, makar samo s osnovnim naznakama, nego zanemariti ga.

Ističemo bilježenje vrlo bogatog poljoprivrednog leksika (arhaizmi, historizmi), što je

od velike važnosti budući da idealnih ispitnika prema kriterijima znanstvene dijalektologije uglavnom više i nema pa se o tom sloju leksika može svjedočiti samo na osnovi predaje i posebnih metoda (npr., primijenjen je upitnik za terenska istraživanja stočarskog nazivlja, koji je sastavio poljski lingvist Stephen Warchol).

Da bi rječnik učinili što pristupačnijim širokoj uporabi, sastavljači na početku svakog rječničkog članka navode arhileksem (neakcentiran oblik leksema zapisan fonemima standardnoga jezika), što kao posebnu vrijednost u proceduri ističe recenzent dr. sc. Marko Dragić, profesor emer.

Činjenica da se radi o govoru pograničnog dijela Međimurja / Hrvatske prema Sloveniji, rječnik otvara prostor za daljnja istraživanja kontaktnih govora, što je naznačeno i suradnjom sa slovenskom recenzenticom (prof. dr. sc. Tjaša Jakob).

Rječnik sadrži dragocjeni materijal za buduća različita lingvistička istraživanja, kroatistička i slavistička: leksikološka, etimološka, frazeološka, onomastička, jezičnokontaktana... Obilje građe i brojne rečenične potvrde omogućuju proučavanje tvorbe riječi i sintakse, a nude *Rječnik* i kao vrelo zanimljivog materijala za znanstvenike drugih humanističkih područja (npr. etnologije i folkloristike).

Svakako je rad na ovakvim rječnicima (dijalekt – standard) dragocjen, no stanje malih jezika – i dijalekata načelno, takvo je da se sve glasnije, razgovjetnije i argumentiranije govori o potrebi za izradu standardno–dijalektalnih rječnika, pa mu se / pa im se, malo po malo, počinjemo i nadati.

Emilija Kovač

ZDENKI ČAVIĆ NAGRADA KATARINA PATAČIĆ U 2024.

Pjesnikinju i prozaisticu (autoricu romana, pripovijetki i eseja) predstavljamo u povodu dodjele nagrade *Katarina Patačić*, koju najboljoj knjizi na kajkavskom jezičnom izričaju dodjeljuju Varaždinsko književno društvo i Matica hrvatska, Ogranak u Varaždinu. Godine

2024. nagradu je, za kajkavsku knjigu objavljenu u prethodnoj godini, osvojila Zdenka Čavić zbirkom satirične poezije *Vok je pojel Crvenkapo (Horvacka vu satire i šale)*, nakladnici: Ogranak MH Varaždin i Mini print logo d.o.o., Varaždin, 2023.

Biografska bilješka: **Zdenka Čavić** rođena je u Koprivnici, gdje je pohađala osnovnu školu i gimnaziju. Zvanje magistricice ekonomije stekla je na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu, a na međunarodnom Centru IVORA u Varaždinu diplomirala je kompjutorski grafički dizajn. Dobitnica je niza priznanja za pjesništvo i prozu na kajkavskom narječju i hrvatskom standardnom jeziku (ističemo nagradu *Zvonimir Golob* za najljepšu neobjavljenu ljubavnu pjesmu 2023., *Katarina Patačić*, 2024.). Pjesme su joj uvrštene u mnoge zbornike i zajedničke zbirke poezije, prevedene su na engleski jezik. Članica je Društva hrvatskih književnika, Društva hrvatskih književnika Herceg-Bosne, Matice hrvatske, Hrvatskoga sabora kulture, Varaždinskoga književnoga društva, Udruge za promicanje kulture Kvaka.

Objavljena djela: *Kaj vu meni*, kajkavska poezija, 2015., *Dotaknuti srcem*, lirika o gradovima i prijateljstvu, 2016., *Cipele od senja*, kajkavska poezija, 2018., *Niska crnih bisera*, kratke priče, 2019., *Zaprpreni kaj*, kajkavska poezija, 2020., *Pročitaj poruku*, roman za mlade, 2021., *Most preko želja*, knjiga eseja, 2022., *Vok je pojel Crvenkapo*, kajkavska poezija, 2023., koja je bila uvrštena u uži izbor među pet knjiga (od 34 prispijele na natječaj) za godišnju nagradu „*Antun Branko Šimić*“, koju dodjeljuje DHK Herceg-Bosne.

***

Donosimo fragmente iz kritika o zbirci nagrađenoj nagradom *Katarina Patačić* u 2024. godini.

Iz obrazloženja Ocjenjivačkog povjerenstva: „Zdenkina kajkavska satira bila je predodređena da ostavi trag u našoj suvremenoj kajkavskoj književnosti. Iskričavo, s dozom zdrave društvene kritike ona ukazuje na devijacije u društvu. Zdenka vješto balansira s kritikom i podsmijehom, ponekad i šalom, izbjegavajući vulgarizme u konstataciji kako mi to danas živimo u svim aspektima od kulture do političkih prilika./.../“

Prof. em Stjepan Hranjec u predgovoru knjige kaže da „jezik i stil ove književnice impresionira! Ona je dala puni doprinos kajkavskoj satiri, svojim kreativnim naporom dokinula je donedavni kajkavski domjaničevski, ‘dudekovski’ svilenkasti, pljačljivi, idilični kaj, potvrdila je da taj naš dragi kaj može biti i te kako *špičasti*,

njime je moguće biti i te kako dojmljiv i u iskazivanju suvremenih tema.“

Branka Jakupec predstavlja autoricu kao „jednu toplu, nježnu, tankočutnu, emotivnu, lucidnu, dobrohotnu spisateljicu koja izuzetno dobro barata stihom, riječju, rečenicom.“ Ovom knjigom „šalje nam mnoštvo poruka, važnih i vrijednih kako za pojedinca, tako i za društvo. Od svega nam je ipak najvažnija ona da trebamo imati i sačuvati poštenje, da se ne kitimo tuđim perjem, te iako nam je ponekad teško, da bude-mo optimisti, da vjerujemo u čast, ljubav, u prirodne zakone, u čovjeka.“

S nekoliko pjesama predstavljamo autoricu, iz nagrađene knjige, te uz dodatak iz *Zaprprenoga kaja*, zbirke iz 2020. godine, poetički i izričajno vrlo srodne. I o njoj donosimo nekoliko sudova.

Branka Jakupec, autorica pogovora, kaže: „‘Zaprprila’ je kaj, jer u životu nije sve crno-bijelo. Vjeruje u ljude, u ljudskost, koja ostavlja trag, i sluti da nismo tu samo kao ‘drobne kresnice’. /.../ Stihovi odišu iskrenošću, metaforičnošću, upozoravaju na nepoštenje, lakomost, jal, loše društvo, otuđenost. Upozorava nas da je ‘skradnja vura’ da poštujuemo tu jedinu planetu koju imamo, i da na pozornici života svaatko od nas igra glavnu ulogu, jer samo tako čovjek može biti slobodan. Mora biti ‘svoj’ u svoje domaje, vjerovati u pravdu, dobrotu i poštenje, te se izboriti za prave ciljeve. A Zdenka to zna i poštuje.“

Ernest Fišer u osvrtu pod nazivom *Na tragu lirike duše* rekao je: „Zbirka pjesama Zdenke Čavić, *Zaprpreni kaj*, je slojevita poezija na temu običaja i življenja u sjeverozapadnoj Hrvatskoj – kajkavskog kraja, koji obiluje pošalicama, ironijom, a ponekad i rugalicama za način života i pogleda na život kajkavaca nekad i sad. /.../ Svojevrsnom tankočutnom lirikom duše obiluje zapravo cijela zbirka pjesama, autoricu potvrđuje i kao pjesnikinju *kaja*. Njezina suptilnost i predanost kajkavštini kojom se *kaj* čuje u svakoj od njih na poseban način svojevrsni je ulazak u poeziju iskusne duše koja melodioznošću crta i doživljava *kaj* u svom osobnom doživljavanju svijeta. I daje *kaju* dignitet koji mu pripada.“

Emilija Kovač

Zdenka Čavić

VOK JE POJEL CRVENKAPO

Vok je pojel babico
vriščiju si portali.
Neje mu to bilo dost,
pak je zgablal i Crvenkapico.
Neso to više bajke,
deca so furt pri mobiteli,
društvene mreže sê bodo skurile.
Ni mali neso više mali,
neso za njih slikovnice.
Crvenkapa po šume ne hodi,
lovci ne lovijo voke,
temu je došel kraj

brez pol muke.
Deca so vu virtualnem svetu,
nit vidijo sonce,
nit gledijo cvetje,
ne verjo vu bajke.
Neje to zgoršega,
naprej treba iti,
al' reda bi treba biti.
Nišče jih nemre zastaviti,
denes gablajo babice
gdo zna kaj zutra more biti.

Vok je pojel Crvenkapa (MH, Ogranak MH u Varaždinu, Mini-print-logo. d.o.o., Varaždin, 2023.)

DREVO ŽIVLENJA

Polefko kaple noč
po svilni mreži tišine.
Na drevu življenja
zeleno listje zible.
Kaple po saki žili,
i saku misel niše.
Po kori curi sreča,
šepče mu duša vetra.
Sonce ga žari,
dežd ga kuple,
toče mu srce
vu sakem listu,
se do korena.

I sreča i tenja, navek skupa.
Onda najempot temna luč
drevo življenja zavila.
Zagrebla tenju duboko v koru
v saki list pustila pokoru,
zela mu moč.
Senjka dreva je se tenjša
i najempot je više nega.
Tišinu rastače hukanje sove.
Koprena noči prebira zvuke,
gode življenja broji,
a sova i dale huče.

TEŠTAMENT

Iščem zmed plavih senjaki
zviranjek v gliboke vode postavljen,
teštament nebu i zemli napravljen.
Zgubljeni ljudi prignute glave,
čez snege temne prste prevlekli
čez vruča leta jogenj potegli,
jesensko seme z vetrom potepli.
Dumi i trese se fundament
planeti Zemli napravljen,

nebu i zemli duh postavljen.
Klepeču krila velikih tiči,
crne vrane letiju.
Temno krilo lamanče,
splašeno po svetu grakče.
Potulene tenje kak pozoji
teštament zemli poslale,
kaj delaju nesu znale.

Zaprpreni kaj (MH, Ogranak MH u Varaždinu, Varaždin, 2020.)